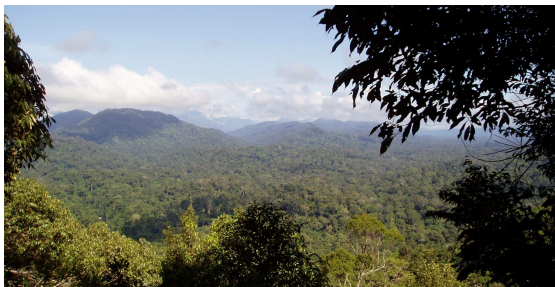

Behoud van biodiversiteit

De noodzaak van ecologische netwerken en het belang van corridors en bufferzones

Wat is biodiversiteit?

Biodiversiteit is een samentrekking van biologische diversiteit. Volgens de dikke Van Dale is biodiversiteit "de verscheidenheid aan dier- en plantensoorten". Deze verscheidenheid heeft zowel betrekking op het aantal verschillende soorten, als op de genetische variatie binnen een bepaalde soort. Biodiversiteit is o.a. het gevolg van de grote verscheidenheid aan milieu- en klimaatsomstandigheden en het vermogen van organismen om zich daaraan aan te passen.

Het tropisch regenwoud is een van de meest diverse ecosystemen ter wereld

Waarom is biodiversiteit belangrijk?

Ook de mens en zijn leefmilieu zijn voor talloze zaken afhankelijk van de natuur. Denk bijvoorbeeld aan voedsel, water, medicijnen, materialen die we nodig hebben voor ons dagelijks leven, et cetera. Met name voor onze voedselproductie moet vaak worden teruggegrepen op in de natuur voorkomende soorten.

Waardoor wordt de biodiversiteit bedreigd?

In vroeger tijden waren met name ongebreidelde jacht, stropen, verzamelen en vervolging belangrijke oorzaken van het achteruitgaan van dier- en plantensoorten. Vandaag de dag is één van de grote

bedreigingen van de biodiversiteit de versnippering van natuurgebieden. Grootschalige oerwoudkap en uitbreiding van het areaal landbouwgrond zijn hier veelal de oorzaak van. Het negatieve effect van versnippering wordt nog eens versterkt door verzuring, vermesting en verdroging omdat daardoor de kwaliteit van het resterend leefgebied verder afneemt.

Welke dier- en plantensoorten verdwijnen door versnippering?

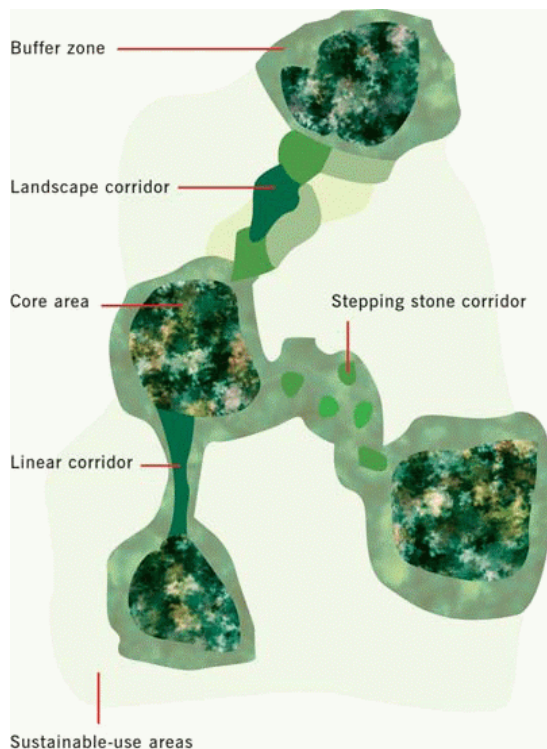
Met name soorten die van nature weinig uitzwerven en afhankelijk zijn van specifiek voedsel zijn kwetsbaar voor versnippering van hun leefgebied. Daarnaast zijn de soorten kwetsbaar die afhankelijk zijn van omvangrijke leefgebieden zoals grote zoogdieren. Ze zijn door te kleine leefgebieden niet in staat om een levensvatbare populatie in stand te houden. Vooral bosdieren en -planten worden in hun voortbestaan bedreigd als gevolg van versnippering.

Hoe kunnen de negatieve effecten van versnippering worden tegengegaan?

Een belangrijk middel om versnippering tegen te gaan is de aanleg van ecologische corridors. Al in de 70er jaren van de 20^e eeuw begon men te denken over toepassing van corridors met dit doel. Nu wordt er wereldwijd veel onderzoek verricht naar hoe ecologische corridors op regionaal, nationaal en internationaal niveau kunnen worden ingepast in de landinrichting ter versterking van de ruimtelijke samenhang van leefgebieden. Door naburige natuurgebieden (kerngebieden) middels corridors met elkaar te verbinden, ontstaat een netwerk van natuur, oftewel een ecologisch netwerk.

Hoe ziet een ecologisch netwerk er uit?

Ecologische netwerken zijn opgebouwd uit kerngebieden, corridors en bufferzones. De corridors dienen voor de blijvende verbinding van de kerngebieden. Bufferzones zijn gebieden rondom de kerngebieden en de corridors met het doel deze te beschermen voor mogelijk versturende invloeden van buitenaf.

Voorbeeld van een ecologisch netwerk

Rondom dit geheel wordt vervolgens nog een zeker gebied in acht genomen, waarin duurzaam landgebruik plaatsvindt met behoud van een aantal ecosysteemfuncties.

Welk nut hebben ecologische corridors voor planten en dieren?

Corridors handhaven of herstellen een zekere mate van samenhang in versnipperde ecosystemen. Door versnipperde leefgebieden te verbinden wordt de levensvatbaarheid van dier- en plantensoorten verbeterd door:

- vergroting van het leefgebied, bijvoorbeeld voor het zoeken van voedsel, uitzwerven van jonge dieren en het opnieuw in gebruik nemen van "lege" leefgebieden;

- het mogelijk maken van seizoenstrek;
- het mogelijk maken van genetische uitwisseling met andere lokale populaties van dezelfde soort;
- het voor individuen mogelijk maken hun (veranderende) leefgebied te verlaten.

Door klimaatverandering schuiven de grenzen van geschikte leefgebieden op. De mogelijkheid om zich over grotere afstand te kunnen verplaatsen, is daarom voor veel soorten van levensbelang.

Hoe ziet een corridor er uit?

In het algemeen kunnen er grofweg drie soorten corridors worden onderscheiden. Dit zijn:

- lineaire corridors; dit zijn lange aaneengesloten vegetatiestroken zoals heggen, bosstroken en de oeverbegroeiing langs rivieren en beken;
- stapsteencorridors; een serie kleine niet aaneengesloten leefgebieden die worden gebruikt om dekking te zoeken, eten te vinden of om te rusten;
- landschapscorridors; deze bestaan uit diverse aaneengesloten landschapselementen die voldoende dekking verschaffen voor een veilige verplaatsing van het ene naar het andere kerngebied.

Kerngebieden en corridors dienen met het oog op hun doel gevrijwaard te blijven van menselijke exploitatie.

Hoe ziet een bufferzone er uit?

Hoewel het concept van een bufferzone eenvoudig is, vereist de inrichting ervan gedegen onderzoek. In een bufferzone is een zekere mate van menselijk landgebruik mogelijk. Voor de bepaling welke vorm van landgebruik geschikt is, is kennis van de wisselwerking tussen menselijke activiteit en dier- en plantenpopulaties vereist, welke zeer complex is. Het landgebruik mag in elk geval geen afbreuk doen aan de natuurbeschermingsdoelstelling van de kerngebieden en corridors.